

Radost (hexametrum daktylský).

O zatmění slunce (hexametrum daktylský):

str. 55 *Titán zvedne své těmě*: je míněn bůh slunce Hélios-Sol, syn Titána Hyperióna. — 55 *Thyestovy zablákl body*: Thyestés, syn Pelopův, bratr Atreův, snědl prý nevědomky části těl vlastních synů, které z pomsty usmrtil a na hostině mu předložil jeho bratr. Podle tradice nastalo při těchto hodech zatmění slunce. — 55 *růžové spřehání Luny*: bohyně měsíce Luna brázdila podle antické představy oblohu se spřeháním stejně jako Hélios. — 55 *vyhubit sarmatské kmeny*: o Sarmatech viz poznamku na str. 302.

BOHUSLAV AB HODEIOVA, eques Bohemus familia vetere et illustri natus, etat filius fratris Iohannis Hodeiovini (1496—1566), qui cum annis 1537—1555 munus viceiudicis terrae Bohemiae gereret, vates Bohemos miro favore amplexus proprio sumptu sustentabat. Bohuslaus, qui circa annum 1525 lucem aspexisse traditur, cura Iohannis patruí magistris bonarum artium peritis commendatus et mox Ingolstadtium, Lovanium, Vesontionem Sequanorum, Lutetiam Parisiorum profectus in artibus ingenius versabatur. Plurima tum scripsit carmina, in quibus et multa alia tractavit et Bohemos, quod a sacris Romanis essent alieni et quod sine causa a rege Ferdinando defecissent, accusavit. His sententiis prolatis Iohannis Schentigari et aliorum fortasse amicorum veterum, Iohannis Hodeiovini sodalium, mentes a se alienavit. Quae cum ita essent, ne ipse quidem patriam revisere cupiebat, sed voluntariam militiam professus neque multo post gravi morbo correptus anno 1553 Augustae Treverorum fato concessit.

De suis incommodis (ex opere: Farrago II., UK 52 G 17, f. 58v, 59r).

De districtu Vltavensi (ex eodem opere, f. 178r-179r).

De fragilitate humana (ex eodem opere, f. 180v, 181r).

BOHUSLAV z HODĚJOVA pocházel ze starého rytířského rodu. Byl synovec Jana Hodějovského (1496—1566), který se stal za svého působení v úřadu zemského místosudního (1537—1555) významným příznivcem a podporovatelem českých básníků. Na jeho popud se Bohuslav vzdělával u znamenitých učitelů ve vlasti a pak na předních školách v cizině, zejména v Ingolstadt, Lovani, Besançonu a Paříži. Tehdy se horlivě věnoval psaní latinských básní, které obsahují — kromě jiného — výtky Čechům pro opuštění katolické víry a pro zradu krále Ferdinanda. Těmito projevy si odcizil Jana Schentygara a snad i jiné přítele z okruhu Jana Hodějovského. Za těchto okolností netoužil po návratu do vlasti, nýbrž vstoupil

vojenské služby. Při výkonu tohoto povolání onemocněl a r. 1553 v Trevíru sel.

O svém údělu (elegické distichon).

O vltavském kraji (elegické distichon):

str. 61 *stejně jak Hélikónu pramen*: na boiotském pohoří Hélikónu se nacházel Pegasův pramen.

O lidské křehkosti (elegické distichon).

MARTINUS HANNO Reginae Hradecii vitalibus auris anno 1526 frui coepit. Iohannis Schentigari et Matthaei Collini ductu se ad humanitatis studium applicavit neque iis, quae Pragae didicerat, contentus Wittebergam abiit, ut magistri titulum in patriam reportaret. Sed longe aliter res evenerunt. Annus 1550, qui illi collata lauru insignis erat, idem et funestus; immatura eius mors ab amicis Wittebergensibus et Pragensibus est deplorata. Quamquam admodum juvenis mortuus est, nonnulla carmina reliquit, quorum pleraque in Iohannis Hodeiovini et aliorum amicorum gratiam scripta sunt.

Epistola Academiae Pragensis ad serenissimum ac potentissimum principem d. d. Ferdinandum, Dei gratia Romanorum, Hungariae, Boemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. regem, infantem Hispaniae, archiducem Austriae et ducem Burgundiae etc., dominum suum celestissimum, 1550 (ex opere: Farrago II. UK 52 G 17, f. 148v, 149r, 150r, 153r).

Carrías (ex opere: Epithalamion de nuptiis magistri Laurentii Span Saccensis et honestissimae virginis Fidei, integerrimi et doctissimi viri d. Ioannis Försteri, sacrae theologiae doctoris, filiae, scriptum a M. Martino Hannone Hradeceno Bohemo, 1550, UK 52 C 25, adl. 28, f. B3v, B4r) 17 metrum corruptum, 36 coniveat] conveniat.

MARTIN HANNO se narodil v Hradci Králové r. 1526. Pod vedením Jana Schentygara a Matouše Collina se věnoval humanistickým studiím. Aby dovršil své vzdělání, odešel na wittenberskou universitu. Tam získal r. 1550 titul mistra, ale ještě téhož roku zemřel. Wittenberští i pražští přátelé mu věnovali posmrtné vzpomínky. Přestože žil jen krátce, zanechal značný počet básní, z nichž většina byla napsána na počest Jana Hodějovského a jiných přátel.

List pražské university keřáli Ferdinandovi (elegické distichon):

str. 63 *v boroučích prosbách žádám*: list napsaný tři léta po osudném roce 1547 vy-

jadruje touhu universitních mistrů po zlepšení vlastního postavení a nápravě poměru na universitě. — 65 přeložil Nestorův věk: o Nestorovi viz na str. 281.

Láska (hexametrický daktylský s jambickým senárem).

GEORGIUS HANDSCH, natione Germanus, Lippae Bohemorum, quod oppidulum Poltzia fluvius alluit, anno 1529 in lucem editus e Trotzendorffii Goldbergica disciplina anno 1544 Pragam venit, ut et studia humanitatis continuaret et Bohemicum sermonem disceret. Matthaeo Collino hortante se Iohannis Hodeiovini tutelae credit, a quo in doctam sodalitate receptus multa carmina et ipse scripsit et ab aliis scripta ad imprimendum selegit; huius enim cura Farragines poematum a diversis vatibus ad Hodeiovinum missorum prodierunt. Sed postquam poesin ipsam per se ad victum non sufficere vidit, cum praestantissimis medicis versari instituit, ut Paeonia arte erudiretur. Cum Patavio medicinae doctor anno 1553 Pragam redisset neque privatam praxim sustentare posset, Petro Andreae Matthioli operae suae rudimenta approbavit. Ulterius in hac arte provecus Oenipontium migravit, ut Ferdinandi archiducis valetudini Machaonis sollertia prospiceret. Sed dum aliis salutariter adhibet manum, ipse in gravem morbum incidit. Venia itaque discedendi anno 1575 ab archiduce petita in oppidum patrium rediit, ubi triennio post exspiravit. Praeter carmina et epistulas 26 libros propria manu exaratos reliquit, quorum plerique ad medicinam et scientias naturales spectant.

Elegia in natalem salvatoris nostris (ex opere: Farrago I., UK 52 G 17, f. 110v-112r).
Hodeoporticon (ex eodem opere IV., f. 303r, 304rv).

GEORG HANDSCH, původem z České Lípy (* 1529), studoval na proslulé Trotzendorffově škole v Goldberku. Odtud odešel kolem roku 1544 na pražskou universitu, kde se při pokračování ve studiu učil zároveň česky. Prostrědnictvím Matouše Collina navázal styky s Janem Hodejovským, který ho přijal do své literární družiny. Handsch mu věnoval řadu básní a později redigoval básnické sbírky Farragines poematum, obsahující verše Hodejovského chráněnců. Literární činnost však nepostačovala k obživě, a proto se Handsch rozhodl pro lékařství. Připravoval se k tomuto povolání praxí u významných lékařů a v Padově získal r. 1553 doktorát. Protože jeho úsilí založit si samostatnou ordinaci ztroskotalo, stal se asistentem u Petra Ondřeje Matthioliho. Když takto rozšířil svou zkušenost, byl r. 1567 jmenován osobním lékařem arciknížete Ferdinanda v Innsbrucku. R. 1575 se ze zdravotních důvodů tohoto místa vzdal a vrátil se do rodiště, kde r. 1578 zemřel. Vedle básní a dopisů zanechal 26 svazků vlastnoručně psaných záznamů, které se týkají převážně lékařství a přírodních věd.

Elegie o Kristově narození (elegické distichon):

str. 69 *chmurného Plutóna brad*: antické podsvětí, sídlo Háda-Plutóna, zde ztotožněné s peklem. — 71 *xrožený Jupiter sál*: Jupiter-Zeus byl na Krétě odchován Amaltheiou. — 71 *Kýroví poskylí mléko*: Kýros Starsí, zakladatel perské říše v 6. st. př. n. l., byl podle tradice odložen a kojěn fenou. — 71 *at už Remula s Remem*: Romulus a Remus, synové Martovi, zakladatelé Říma, byli odloženi a odchováni vlčici.

Práze, Táboru (hexametrický daktylský s jambickým tetrapodij):

str. 75 *za krále Zikmunda zrušen*: Vyšehrad byl zničen za vlády císaře Zikmunda Pražany r. 1420. — 75 *vémrocny Zikmund... obdaril*: Zikmund povýšil Tábor na město r. 1437 a městskému znaku propůjčil svůj vlastní. — 75 *Albrecht... je obkličil*: Tábor byl obležen od poloviny června 1420 vojskem Oldřicha z Rožmberka a rakouskými Němci pod vedením Lipolta Krajíře z Krajku. Husitská jízda vyslaná z Prahy udeřila společně s tábořskou posádkou na oblehatele a porazila je. Vévoda Albrecht byl ve vojsku u Prahy.

PAULUS AQUILINAS Reginae Hradecio oriundus, academiae Pragensis baccalaureus, Iohannis Hodeiovini, eruditorum fautoris, amicus, inde ab anno 1548 in Moravia vixit praeceptoris primum, sacerdotis deinde munere fungens. Concordiam omnium, qui a Romana fide dissidebant, cum renovare studeret, fratrum Moravorum sectae minime placuit. Anno 1569 mortem obisse videtur. Multa de religionem, multa in usum iuvenum studiosorum scripsit Latine et Bohemice. Nec tamen, cum e disciplina Hodeiovini esset, carminum scribendorum studium proprus in-termissit.

De cessaturis calamitatibus patriae (ex opere: Farrago II., f. 69v-71v) 79 qui] quae.

PAVEL AQUILINAS, rodák z Hradce Králové, se stal bakalářem na pražské universitě a byl přijat do básnické družiny Jana Hodejovského, příznivce básníků. Od r. 1548 působil na Moravě, nejdříve jako učitel, pak jako kněz. Usiloval o sblížení nekatolických konfesí, ale nenašel pro své snahy porozumění u českých bratří. Zemřel asi r. 1569. Psal knihy o náboženství i učebnice pro studující mládež, latinsky i česky. Jako odchovanec školy Hodejovského pěstoval také básnictví.

O pobromách vlasti, jež odejdou (elegické distichon):

str. 77 *Básníci ve svých věštách*: básně byla napsána po r. 1547. — 81 *Saturus vládu kdýž měl*: zmínka o zlatém věku za doby Saturna, otce Jovova, je ohlasem známého popisu čtvera věků na počátku Ovidiových *Metamorfos*.

GEORGIUS VABRUSCHIUS patriam habuit Reginae Hradecium, oppidum in Bohemia illustre. Primis litteris, quibus puerilis aetas ad humanitatem informatur, domi eruditus Pragam postea abiit, ut se in disciplinam tum aliorum magistrorum, tum Matthaei Collini traderet, a quo Iohanni Hodeiovino, vatum fautori, commendatus est. Cum Hynconem a Waldstein, cuius erat familiaris, Vindobonae degen-tem comitaretur, anno 1565 in morbum incidit, quo extinctus in aede sancti Stephani sepultus est. Biennio post carmina amicorum in eius obitum scripta prodierunt. Ipsius nonnulli versus ab Hodeiovino descripti et deinde typis vulgati ad nostram usque aetatem manserunt.

Precatio pro fructu coniugii (ex opere: Farrago I., UK 52 G 17, f. 129v, 130r).

De rubedine rosae (ex eodem opere II., f. 209v-210v).

De Maio (ex eodem opere, f. 193v-194v).

De penuria vatium (ex eodem opere, f. 213rv).

JIRÍ VABRUSCHIUS pocházel z Hradce Králové, kde získal základní vzdělání. Pak odešel do Prahy, aby poslouchal přednášky na universitě. Jeho učitelem byl zejména Matouš Collinus, který ho doporučil mecenáši básníků Janu Hodejovskému. Později byl Vabruschius v družině Hynka Brtnického z Valdštejna. Dopro- vázel ho na cestě do Vídně, kde zemřel r. 1565 a byl pohřben v chrámu sv. Štěpána. Teprve po dvou letech vyšel sborník básní přátel k jeho úmrtí. O zachování mnoha Vabruschiových prací se zasloužil Hodejovský, který je opsal a později vydal vlastním nákladem.

Modlitba za narození dítěte (elegické distichon): str. 83 *bude dítěte... mít řeptický dům*: zámek v Řepici na Strakonicku, byl v majetku Jana Hodejovského od r. 1552.

O rudé růži (elegické distichon): str. 85 *v zahrada Collinovu vstoupit*: Collinův životopis viz str. 283. — 85 *K jinochu Adóniovi*: Adónis, původně orientální božstvo vegetace, miláček bohyně Afro-dity-Venuše, usmrcený divokým kancem.

Chvála máje (elegické distichon): str. 87 *S brudí znamenano... vlastovka*: podle antické legendy je vlastovka pro- měněná Prokné, dcera athénské královny Pandióna, která zavraždila svého syna Irya. *Nuzný život básníka* (elegické distichon).

SAMUEL RUBINUS Raconae apud Bohemos natus studiorum suorum fructum anno 1546 tulit, cum in universitate Pragensi baccalauri titulo et ornamentis donatus est. Patrocinium Ioannis Hodeiovini expertus in senatu Litomericeno scribae officium suscepit neque tamen ultra decem annos hoc oppidum doctrina sua atque diligentia adiuvit: anno 1567 eum in vivis fuisse negant. Quae scripsit, Hodeiovini cura et impensis servata sunt.

Elegia (ex opere: Farrago IV., UK 52 G 17, f. 43v, 44r).

SAMUEL RUBINUS se narodil v Rakovníce. R. 1546 se stal na pražské universitě bakalářem. Za svého pobytu v Praze byl členem literární družiny Jana Hodejov-ského. Pak se stal v Litoměřicích radním písařem, ale jeho působení v tomto městě asi nepřesáhlo dobu desíti let: roku 1567 již nebyl naživu. Jeho básně se zachovaly pěti a nákladem Hodejovského.

Chvála básníka (I. Archilochova strofa):

str. 91 *Prohá Satyrů bouf a Charitka*: Satyrové, průvodci boha Dionýsa, Charitka, dcera Diova, bohyně mládí a půvabu. — 91 *byl měl bohátsví Kroisa, Midovo žlato byl měl*: o Kroisovi a Midovi viz na str. 281. — 91 *Žije Maecenas přeč*: C. Cilnius Maecenas, římský šlechtic, přítel císaře Augusta, příznivec básníků své doby. — 91 *s Achilleem žije dál Aiax*: Achilleus, syn Péléuv, král v Theálii, nejslavnější rek v bojích před Trojou; Aiax, syn salaminského krále Telamóna, proslul sta- tečností.

IACOBUS SRNOVECIUS, alias Philetus, Rokycanae, quod oppidum Pilsnae vicinum est, lucem asperxit. Insignia utriusque gradus, baccalauratus et magisterii, intra annos 1539—41 assecutus et in coetum professorum universitatis Pragensis re- ceptus praepositi munus annis 1542—43 in collegio Caroli gerebat, privatim etiam pueros, praecipue nobiles, ad humanitatem instituens. Titulum a Warwaziowa, quod erat signum nobilitatis, anno 1549 nomini adiunxit. Per multos deinde ho- norum gradus usque ad dignitatem consiliarii ad appellationes evetus anno 1586 Praege vitam finivit. Inter vates Latinos aliquo in numero ceasebatur. Neque tamen carminibus dextre compositis, sed potius ob „Dictoria seu-proverbia Bohe- mica“ Latine explicata perpetuam memoriam et famam apud posteros impetravit.

Precatio pro pace publica (ex opere: In electione novi magistratus almae univer- sitatis Pragensis carmen 1582, UK 52 F 85, adl. 7, f. A3v, A4r) 8 respice, care] respicieve.

JAKUB SRNOVEC, zvaný též Philetus, se narodil v Rokycanech. V letech 1539—41 dosáhl obou universitních hodností, bakalářské i magisterské. Byl přijat mezi profesory pražské university a v letech 1542—43 zastával funkci probošta Karlovy koleje. Orevtel si také soukromou školu, určenou především pro šlechtickou mládež. R. 1549 mu byl propůjčen šlechtický přídomek z Varvažova. Postupoval v ústředí a dosáhl hodnosti rady nad apelacemi. Zemřel v Praze r. 1586. Třebaže byl oceňován pro své latinské básně, nestaly se mu tyto výtvory zdrojem trvalé slávy. Tu mu zajistil především latinský výklad českých přísloví.

Modlitba za mír (elegické distichon).

THOMAS MIRRIS Nymburce ad Albis ripas anno 1523 patre baccalaureo natus ipse etiam pleno cursu ad gradus academicos assequendos ferebatur neque tamen ulterius quam ad magistri dignitatem processit negato ipsi professoris in academia Pragensi munere. Sed quia ab iis, qui litteras aestimare sciebant, iam tum inter probatos vates numerabatur, Hodeiovino intercedente diploma anno 1566 accepit, quo ei nobilitas cum cognomine „a Limusa“ coniuncta a rege tributa est. Quod ipsi litteras et artes promovere cupienti in universitate praestare non licuit, hoc, vel plus etiam, typographus et bibliopola praestitit. Huic enim debemus, quod propriis impensis effecit, ut Bohuslav Hassensteinii carmina arte typographica impressa orbi terrarum renascerentur. Haec et alia optimae humanitatis scripta edens maiorem laudem meruit quam suis carminibus de religione compositis, quae fontem ingenii exilem et tenuem produnt. Quod scribendi studium pariter cum vita anno 1591 dimisit.

Dominica oratio (Paraphrasis Dominicae orationis, ex opere: Farrago I., UK 52 G 17, f. 67rv).

De Thermis Caroli Quartii (ex eodem opere II., f. 55r).

Hymnus in gratiam domini Ioannis Hodeioviini ab Hodeiova et in Rzepice etc. scriptus de nato ipsi filiole Bobuslavo (ex eodem opere III., f. 56v, 57r).

Elegia (ex eodem opere IV., f. 12rv).

Hymnus ex Boemico Kristus, syn boží narodil se ny, similis Horatiano Quis multa gracilis te puer in rosa (ex opere: Liber primus sacrorum carminum 1554, MUS 49 G 8, f. F2v, F3r).

TOMÁŠ MIRRIS se narodil r. 1523 v Nymburce. Po vzoru svého otce, který byl bakalářem, se věnoval univerzitním studiím. Stal se mistrem svobodných umění,

ale když se ucházel o místo profesora na pražské universitě, byl odmítnut. Protože ho však již tehdy znali literatury oceňovali pro jeho spisovatelskou činnost, byl mu na přímluvu Hodejovského udělen šlechtický titul „z Limuz“. Co nemohl pro humanismus vykonat v oblasti pedagogické, vynahradil v plné míře svým vydavatelským působením. Jeho nákladem byly vytištěny a tím zachráněny pro budoucnost spisy Bohuslava Hasištejnského z Lobkovic a jiná významná humanistická díla. V tom spočívá větší zásluha než v jeho vlastní básnické činnosti, pro niž si vybíral většinou náboženské náměty. Jeho díla toho druhu prozrazují totiž jen průměrné nadání. Působil literárně až do smrti r. 1591.

Modlitba Páně (sappická strofa).

O Karlových Varcích (elegické distichon):

str. 99 *Marii otci ... jméno své dal*: Jáchymov.

Blahopřání panu Janu Hodejovskému z Hodejova a na Řepici k narození syna Bobuslava (trináctislabičný trochej):

str. 99 *synka z narození Voršily*: r. 1556 se pan Hodejovský po třetí oženil s Voršilou Jeniškovou z Újezda. Z dětí pana Hodejovského zůstala na živu pouze dcera Alena. — 99 *necht žije, dělic Řepice*: o Řepici viz str. 292.

Hymnus (II. asklepiadská strofa):

Jarní rozjímání (I. Archilochova strofa):

str. 101 *První den vonného máje*: ohlas Vergiliový oslavy jara v Georgikách (II., 323nn).

BALTHASAR KULISEK, cuius patrem Laurentium anno 1543 Glattoviae sub Hercynia Silva sitam migrasse dicunt, adulescens patriam reliquit, ut apud exteros liberalibus artibus erudiretur. Anno 1557 ineunte albo academiae Wittebergensis inscriptus post absolutum studiorum cursum in oppidum patrium remeavit, ubi uxore anno 1567 ducta domicilium posuit. Neque tamen longam vitam sortitus esse videtur, quippe qui anno 1582 inter vita functos sit habitus. Unicum ipsius opus in manus nostras pervenit, cuius pars in hoc libro typis recusa est.

De Libussa et pugna virginum (ex opere: In felicissimam serenissimam regis Maximilianii coronationem carmen gratulatorium historiam ducum ac regum Bohemiae breviter complectens, Pragae anno 1562, UK 50 E 12, f. A3rv-B1r) 129 phyltra] lytra.

BALTAZAR KULIŠEK byl syn Vavřince Kuliška, který se přistěhoval r. 1543 do Klatov. V mládí odesl Baltazar na studie do ciziny a začátkem roku 1557 byl

zapsán do matricy wittenberské university. Po návratu do Klatov se r. 1567 oženil. R. 1582 již nebyl naživu. Zatím známe od něho jediné dílo, jehož část je zde přeložena.

O kněžně Libuši a divě nálece (elegické distichon):

str. 105 *ještě z illyrských končin: autor míní severozápadní část Balkánského poloostrova. — 107 křivé Danaovy co postihlo: Danaovny, dcery argejského krále Danaa, donuceny k šatku se svými bratřenci, zavraždily návodem svého otce své muže ve svatební noci. — 109 triumf Bělony slavní: král Danaos, otec vražednic, byl syn Béliův.*

SIMON PROXENUS Budvicii Bohemorum circa annum 1532 in vitam ingressus, cum adolevisset, eruditorum hominum disputationibus interfuit, praecipue Philippi Melanchthonis, cuius favore sibi conciliavit. Dato eruditionis suae specimen in album professorum Pragensium anno 1554 inscriptus laboribus suis atque lucubrationibus, quas in litteris et artibus consumpsit, nobilitatis ornamenta et cognomen „a Sudetis“ anno 1557 assecutus est. Dum Iulium Schlik apud Belgas et Francogallos litteris studentem comitatur, ipse etiam in iuris studiis non mediocriter processit, cui doctrinae postea usum adiunxit anno 1567 consiliarius ad appellationes a rege constitutus. Nec vero levem Rudolpho II. operam praestitit, sed in electione regis Polonorum anno 1573 contentioratus ostendit, quales laboris et diligentiae fructus mox percepturus fuisset, si modo longiore vitam sortitus esset; quam tamen biennio post morte commutavit. Praeter carmina typis impressa binos commentarios propria manu scriptos reliquit, quibus fontibus vitae ipsius cognitio nititur.

De Ioanne a Lucemburg et Carolo IV. (ex opere: Ducum et regum Bohemiae series usque ad Carolum Quartum imperatorem descripta carmine, Pragae 1556, UK 22 G 326, f. A3r, B4v-C1v).

SIMON PROXENUS se narodil asi r. 1532 v Českých Budějovicích. Poslouchal přednášky předních učenců, zejména Filipa Melanchthona, jehož důvěru a přízeň si získal. Po vykonání předepsaných disputací se stal r. 1554 profesorem pražské university. Za své zásluhy byl povýšen r. 1557 do šlechtického stavu a získal přídomek ze Sudetu. Jako průvodce Julia Schlika na studijní cestě do Belgie a Francie prohloubil své právníké vzdělání. Když byl r. 1567 jmenován radou nad apelačními, našel příležitost osvědčit tyto znalosti v praxi. Prokazoval Rudolfovi II.

významné služby, zejména jako řečník při volbě polského krále r. 1573. Jeho slibnou kariéru ukončila r. 1575 předčasná smrt. Kromě uštěných básní zanechal dva rukopisy osobních záznamů, na nichž se zakládá znalost jeho životních osudů.

O Janu Lucemburském a Karlu IV. (hexametrický daktylský):

str. 111 *jedná přepěvný štátek: zasnuby Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny byly dne 31. srpna 1310. — 111 Shlédl... keraj rakouský: vojenské tažení proti bavorskému králi Ludvíkovi r. 1336. — 111 poznal bojovný Sarmat: o Sarmatech, Sauromatech viz str. 302. Zde je pravděpodobně narážka na dvojitý pomoc krále Jana řádu Německých rytířů r. 1328 a 1336. — 111 zápasem dokoná život: v bitvě u Křeščaku (Crecy) 26. srpna 1346. — 113 Čím byl Achilleus: o Achilleovi viz str. 293. — 113 Čím byl... zchytrálý Odysseus: král na Ithace, účastník bojů před Trojrou, byl pověstný svou chytrostí a lstivostí. — 113 Tak jako Vergilioví: o něm viz str. 285. — 113 téhdý bys Aeneou byl: Aeneas, syn Venušín a Anchisův, původem z Troje, mytický zakladatel římského národa, hlavní postava Vergiliovvy Aeneidy.*

CASPAR CROBACIUS Plisnae Bohemorum anno 1539 lucem aspexit. In patria, Cycneae Saxonom, Pragae, Vindobonae litteris et artibus eruditus anno 1560 laurum poetarum et nobilitatis titulum „a Kozinec“ obtinuit. Urbe patria, quam septem annos senator consiliis rexerat, a Romanae fidei propugnatoribus electus, ne Misam, oppidum vicinum, exsul abiret, gravi morbo anno 1580 impeditus est: Plisnae itaque brevi post mortuus. Non solum a popularibus, sed etiam a peregrinis ob haud vulgares ingenii dotes magnopere observabatur.

Pro pace contra bellum (ex opere: Variorum poematum libri IX., 1581, UK 52 F 51, liber III., f. G1r, G2v, G3r, G4r; 111 refingere j refingere).

In carmina Bobuslai baronis Hassenstainii (ex eodem opere: liber VIII., f. R6r).

Mala administratio (ex eodem opere, liber IX., f. V3r).

Duces et reges Bobemiae (UK 52 F 51, f. X4v, X5rv).

KAŠPAR CROBACIUS se narodil r. 1539 v Plzni. Vzdělání získal v rodišti, ve Zwickau v Sasku, v Praze a ve Vídni. R. 1560 dosáhl titulu poeta laureatus a šlechtického přídomku „z Kozince“. Z Plzně, kde zasedal sedm let v radě, byl z vůle radikálních obhájců katolické víry vypovězen. R. 1580 se chystal odejít do Stříbra, ale onemocněl a ještě téhož roku zemřel. Pro své básnické nadání byl oceňován nejen v českých zemích, nýbrž i za hranicemi.

Za mír proti válce (hexametrický daktylský):

str. 117 *poslány do stygských hlubin*: Styx, řeka v podsvětí.

Chvála veršů pana Bobuslava Havštejnského z Lobkovic (elegické distichon):

str. 119 *jež Bobuslav překrásně skládal*: viz o něm na str. 279. — 119 *Odyseus nový to byl*: Odysseus, král na Ithace, jeden z předních reků v bojích před Trojou. Proslul chytrostí. Ve verši je narážka na jeho desetileté bloudění při návratu z Troje domů. — 119 *úderem Pegasovým vytrýskel*: Pegasus, okřídlený kůň Bellerofontův, se zrodil z krve Medusy usmrčené rekem Perseem. Z úderu jeho kopyta povstal pramen Hippukréne na Helikónu. Voda tohoto pramene prý přiváděla lidi do básnické extase.

Špatná správa (elegické distichon).

Česká knížata (elegické distichon).

Smysl veršů, jež předcházejí vybrané ukázce: řeka Vltava povolává vodní víly znalé tkaní a žádá je, aby utkaly závěs s postavami českých knížat.

DAVID CRINITUS anno 1531 Nepomucii, quod oppidulum non procul a Pilsna situm est, loco honesto natus diligentia patris librorum amantissimi prima pueritiae rudimenta posuisse videtur. Longius deinde bonarum artium studiis promotus et Matthaeo Collino adjuvante Ioannis Hodeiovinii Maecenatis patrociniū nactus carminibus scribendis vacabat. Quod studium ne tunc quidem intermisit, cum Raconae in senatu officium scribae gerebat, quam provinciam anno 1552 suscepisse traditur. Tandem in numerum civium huius oppidi relatus rem familiarum non mediocriter auxit. Nec vero, cum iam ab omnibus summa reverentia coleretur, nobilitatis ornamentis carere volebat; regis itaque permissu fictam originem ab Hlavaczova anno 1562 nomini adscripsit. Operam non modo litteris, sed etiam artibus navavit; nam et bonus caelator est habitus et in musicis magna cum laude versabatur. Ne diuturna quidem aegritudine a cura rei publicae et Musarum artis avocatum mors demum anno 1586 obmutescere coegit.

Elegia (ex opere: Farrago IV., UK 52 G 17, f. 70v-72r).

Canticum canticorum pro honore coniugii praestantis viri doctrina et virtute M. Matthaei Grylli Raconensis a Gryllova sponsi et honestae matronae Annae Straboniae sponsae celebrati Zatecii pridie Nonarum Iulii anno Christi 1583 redditum carmine elegiaco (UK 52 C 15, adl. 18, f. B1v, B2r, B3r, B4r) 5 fragrat 1 fragrat.

Propemptica scripta amicitias et boni ominis ergo Georgio Ostratio Raconensi, ex patria in Italiam studiorum gratia mense Ianuario MDLXXXIII. abeunti. Pragae MDLXXXIII. (UK 52 C 18, adl. 49, f. A3v, A4r, B1v, B2r, B3v).

DAVID CRINITUS se narodil r. 1531 v Nepomuku ze zámožné a vážené rodiny. První vzdělání si osvojil patrně v domě svého otce, který měl rozsáhlou knihovnu. Když dále pokročil ve studiích, získal si prostřednictvím Matouše Collina podporu a přízeň Jana Hodejovského, která mu umožnila věnovat se básnické tvorbě. Literární činnosti se neztekl ani po přesídlení do Rakovníka, kde se stal r. 1552 radním písařem. Získal tam měšťanské právo a značně rozmnožil svůj majetek. Vážnost, již se v obci těšil, byla ještě posilena udělením šlechtického titulu z Hlaváčova r. 1562. Vynikal nejen v literární tvorbě, nýbrž také v uměleckých snahách. Dosáhl proslulosti jako hudebník a byl považován za znamenitého rytece. Ani dlouhodobá nemoc mu úplně nezabránila věnovat se tvůrčí činnosti a péči o obecní věci. Jeho mnohostranné působení ukončila smrt r. 1586.

Chvalozpěv roku (I. Archilochova strofa):

str. 127 *Psí hvězda když... září*: Sirius v souhvězdí Velký Pes. V době jejího východu byla největší vedra.

Z Písni Šalomounovy (elegické distichon).

Na rozloučenou před odchodem do ciziny (elegické distichon):

str. 131 *tvůj Génus... jde s tebou*: ochranné božstvo, provázející člověka, sdlejší s ním jeho osud. — 131 *duch Tibullův vzbudí tvou úctu*: Albius Tibullus (55—17 př. n. l.), římský básník, opěvovatel lásky, míru a venkovského života. — 131 *Také Plinius Starší*: C. Plinius Secundus († r. 79 při výbuchu Vesuvu), římský polyhistor a spisovatel, jeho rodiště Novum Comum leželo v severní Itálii. — 131 *obýval euganský lid*: Euganové obývali krajinu v okolí Patavia a Verony. — 131 *Antenor založil Troján*: mytický trojský rek, který se po pádu Troje odebral do Itálie, kde založil říši. Mnohá města v té končině odvozovala svůj původ od něho. — 131 *Henety s Paflagonskými přivedl*: Henetové-Venetové, původně thrácký kmen, který síděl v Paflagonii na severním pobřeží Malé Asie. Podle tradice se vystěhoval s Anténorem k severnímu pobřeží Adriatického moře. Paflagonové opustili svou zemi současně s Henety. — 131 *Mramor z ostrova Paru*: Paros, největší ostrov v Kykládách, proslul těžbou mramoru. — 131 *Také Livius popel*: T. Livius (59 př. n. l. — 17 n. l.), římský historik původem z Patavia.

IOHANNES BANNO in Antiqua urbe Pragensi anno 1529 vitam ingressus magistrum habuit Georgium Fabricium Chemicensem, scholae Misenae rectorem, et Matthaeum Collinum, a quo Ioanni Hodeiovinio commendatus est. Anno 1550 praceptor puerorum Ioannis Dietrichsteinii († 1552) factus quadriennio post nobilitatis insignia et titulum a Phoenicio campo accepit. Multis Europae terris peragratis Adamum a Dietrichstein et Florianum Griespek fautores sibi conciliavit.

Inde ab anno 1570 camerae aulicae a secretis fuit regi gratissimus, quo munere usque ad mortis suae annum 1596 fungebatur. Summos viros virtute et doctrina praestantes inter amicos numerabat.

De variis rebus (ex opere: Farrago II., f. 198r).

Elegia (ex eodem opere IV., f. 36v, 38r) 1 columnen] columnem.

JAN BANNO, narozený na Starém Městě pražském r. 1529, měl za učitele Jiřího Fabricia Kamenického, rektora školy v Míšní, a Matouše Collina, který ho doporučil Janu Hodějovskému. Od r. 1550 byl vychovatelem dětí Jana z Dietrichsteinu († 1552) a r. 1554 získal šlechtický erb a titul z Fenixfeldu. Procestoval mnoho evropských zemí a po návratu získal mocné ochránce Adama z Dietrichsteinu a Floriána Griespeka. Od roku 1570 byl sekretářem české komory a těšil se velké přízni u panovníka. Zastával tento úřad až do smrti r. 1596. Měl styky s předními vzdělanci té doby.

O rozmanitých událostech (elegické distichon).

Válečný bás (sapphická strofa):

str. 137 *čas turecké voje broží*: turecké války v Uhrách představují v letech 1529—1606 pět tažení. V Uhrách bylo dobyto většiny měst i s pevností Budínem, Ostrihomí, Rábem, Jágrem a Vespřemem. Temešvár byl obléhán za 3. války s Turky r. 1551.

PROCOPIUS LUPACIUS Pragae, regni metropolitim, patriam nuncupabat, ubi loco honesto ortus exquisitis magistris in disciplinam commendatus est. Universitatis Pragensis baccalaureus anno 1558, magister triennio post, professor altero triennio interposito creatus et nominis „ab Hlavaczova“ usum anno 1562 sortitus unicum lustrum iuvenes studiosos erudiebat, donec ad officium scribae a senatu Tustensi vocatus in hoc oppidum sub Silva Bohemica situm migravit. Anno 1572 in album senatorum relatus biennio post ex domo Budychiana filiam in matrimonium duxit fortunisque haud spernendis locupletatus tranquillam vitam usque ad annum 1587 egit. Mortuo monumento in aede sacra exstructum. Carmina, quibus sacram scripturam et alios fontes ad religionem Christianam pertinentes interpretabatur, magni fortasse, ut tum erant hominum opinionones, existimabat, posteritati tamen Kalendario historico, quo clarorum virorum ortus et obitus comprehendit, optime consuluisse cognoscitur.

Precationes evangelicae singulis diebus dominicorum lectionibus evangelicis subiungendae,

scriptae a Procopio Lupacio Pragensi a Hlavaczova, anno 1577 (UK 52 F 64, adl. 1, p. 7, 18, 64).

PROKOP LUPÁČ se narodil v Praze z měšťanské rodiny. Na jeho vzdělání se podíleli vynikající učitelé. R. 1562 získal šlechtický přídomek z Hlaváčova. Na pražské universitě se stal r. 1558 bakalářem, r. 1561 mistrem a r. 1564 profesorem. V tomto úřadě setrval do r. 1569, kdy se stal radním písařem v Domažlicích. R. 1572 byl přijat do městské rady a za dva roky potom se oženil s dcerou Martina Budychia. Získal značný majetek a takto hmotně zajištěn prožil klidně zbývající léta života. Zemřel r. 1587. V domažlickém chrámu mu byl zřízen náhrobek. Sam si v souhlase s tehdejšími názory zřejmě nejvíce zakládal na svých básnických interpretacích bible a jiných náboženských textů, dnes se však jeho zásluha spíše přede vším ve vydání historického kalendáře, kde zachytil data narození a úmrtí významných osob.

Nedělní modlitby (elegické distichon, jambický senár).

GEORGIUS OSTRACIUS, Raconaeus ortu, cum a Wittebergensi disciplina doctior ad patrios Lares redisset, scholae Zatecenae annis 1567—72 praefuit. Quo officio non est impeditus, quominus pariter ornamenta et insignia utriusque philosophici gradus tamquam diuturni laboris praemium in universitate Pragensi assumeret. Lipsia, quo adolescentium nobilium paedagogus profectus erat, Pragae anno 1575 reversus et gravi morbo implicitus repentina morte obiit tricesimum fere vitae annum agens. Domi peregreque habitans multos sibi conciliavit amicos, quae eruditae familiaritates ipsi etiam ad carmina scribenda calcar admoveverunt.

De laude coniugii (ex opere: Chorus gratiarum scriptus et personatim introductus ad nuptias Davidis Criniti Nepomuceni a Hlavaczova, sponsi, et sponsae illius virginis Susannae Seiczissae Zatecenae. Pragae 1573 (UK IX H 60 f. A4r-A5v)
Elegia ad patriam et amicos in Italiam abeuntis (UK 52 C 18, adl. 49, f. B4r, C4rv, D2r).

JIRÍ OSTRACIUS z Rakovníka spravoval po návratu z wittenberských studií žateckou školu v letech 1567—72. Současně se stal na pražské universitě bakalářem a mistrem. Když ukončil r. 1575 pobyt v Lipsku, kam se vypravil jako vychovatel mladých šlechticů, zastúhla ho v Praze těžká nemoc a brzy smrt. Za pobytu ve vlasti

i v cizině si získal mnoho přátel. Tyto styky se vzdělanými lidmi byly jedním z podmětů k jeho literární tvorbě.

Chvála manželsví (jambický senár s tetrametrem):

str. 145 *po příkladu saunomatských brátníků*: Sauromaté, Sarmaté, původně kočovný národ, který žil ve stepích v okolí dnešního Černého moře. Humanisté tak označovali divoké národy. — 147 *zplozen tvrdým Kavkazem*: srv. Vergiliovu Aeneidu (IV, 566n.). — 147 *ústřice, býř z Lučermu*: Lukrinské jezero ve střední Itálii proslulo zvláštěm druhem ústřic.

Domov a přátelům (elegické distichon):

str. 147 *euganské hory se prou*: staroitalský kmen Eujanové sídlili v okolí Patavia a Verony. — 149 *vládné bobyňe Pindu*: Pindos, pohoří mezi Epeirem a Thesálií v severním Řecku, sídlo Múz. — 149 *můj ochránce Griespék*: Florian Griespék z Griespachu († 1588), český šlechtic, podporovatel věd a umění; jeho synové studovali v Pa-dově.

GEORGIUS BARTHOLDUS patriam habuit Pontem, oppidum ad radices Montium Metalliferorum situm, inde Pontanus appellatus est. A plerisque vatibus, qui Latinae antiquitatis memoriam in Bohemia renovabant, religione separabatur. Erat enim catholicus, cum plurimi poetae aequales a fide Romana dissiderent. Doctrina et ingenio absentibus etiam notissimus per multos dignitatum gradus ad summos in ecclesia honores pervenit aptusque videbatur, qui archiepiscopi vices obiret. Prosperum vitae cursum nobilitas anno 1588 subsecuta est permissio ipsi nominis „a Breitenberg“ usu. Carminibus librisque soluta oratione compositis partes Romanae religionis tueri et animos potentium sibi conciliare et lectoribus iucundam oblectationem praebere studebat. Vitam rebus feliciter gestis cumulatam anno 1614 morte commutavit.

S. Venceslaus, S. Ludmila (ex opere: Hymnorum sacrorum de beatissima virgine Maria et s. patronis Bohemiae libri tres, Pragae MDCII, UK 52 J 15, p. 86, 87, 116, 117) 347 daemones J daemones.

De Maio, De Septembri, De Novembri (ex opere: Calendarium poeticum, in quo praeter festivitates praecipuas dierum mensiumque observationes aliquae iuxta vulgi opinionem carmine describuntur, quove die, quae festa per annum se sequantur MDCVIII, UK 36 B 72, adl. 8).

JIRÍ BARTHOLDUS se narodil v Mostě — podle latinského jména tohoto města

(Pons) se označoval Pontanus. Od většiny latinských humanistů pozdního 16. stol. se lišil náboženstvím; hlásil se ke katolictví, kdežto převážná část tehdejších latinských spisovatelů byla evangelického vyznání. Pro své vzdělání i nadání získal všeobecnou oblibu a ta mu umožnila rychlý postup v hodnostech až k nejvyšším církevním úřadům. Získal důvěru pražských arcibiskupů, které za jejich nepřítomnosti zastupoval. Ve svých básních i prozaických spisech hájil zájmy církve a usiloval o přízeň vlivných osob, ale dovedl zároveň zaujmout čtenáře. Jeho úspěšnou životní drahu ukončila smrt r. 1614.

Sv. Václav, Sv. Ludmila (jambický dimetr).

Kořeten, Zátří, Listopad (elegické distichon):

str. 157 *Dary Čerčiny a Bálechovy*: obilí a víno. — 157 *anebo zbládný je Stoik*: příslušník filosofického směru, který usiloval o život zbavený všech afektů. Autor tak označuje člověka lhostejného ke krásám přírody.

IOHANNES CHORINNUS, natus Triboviae Bohemorum, quod oppidulum non procul a finibus Moraviae situm est, ludos Latinos in Bohemia et universitatem Pragensem visitabat, unde utramque philosophiae laurum intra annos 1581—84 reportavit. Quibus honoribus auctus pueros in scholis ad humanitatem informabat, donec anno 1592 in universitatem Carolinam professor receptus est. Praepositi et decani munere functus, ut studiosis iuvenibus auctores Graecae et Latinae antiquitatis innotescerent, scholis in academia habitus praestitit. Quamquam nemo fere inventus est, qui graviter aegrotanti assisteret, pompam tamen funebrem anno 1606 magna hominum multitudo secuta est, memor beneficiorum et meritum, quae ille non solum in universitate, sed etiam in litteras Latinas contulerat.

Isyllia quatuor de quatuor anni partibus 1616 (UK 52 G 7, adl. 11, f. D5v, D6r).

Exequiae illustris Sternbergiorum prosepiae generosae indolis magnificaeque spei adolescentulo d. Iohanni Alberto Holickey a Sternbergo illust. ac magnifici berois d. domini Petri Caroli Holickey a Sternbergo domini haereditarii Sternbergi Boiemorum ad Saquam et Sotiepanovii etc. filio chariss., qui anno XCIC pridie Non. Novembris hora meridiei XLIX ex hac vita, peste correptus insperato decessit, aetatis anno XI et semis, mense I., diebus XVI., horis IV. amoris et honoris ergo celebratae 1599 (MUS 49 C 6, adl. 23, f. A2v, A3r) 12 ferit J facit, 14 loco J toto.

JAN CHORINNUS, rodem z České Třebové, navštěvoval latinské školy ve vlasti i pražskou akademii. Na ní získal v letech 1581—84 obojí filosofickou hodnost.

Učil nejdříve na různých partikulárních školách, r. 1592 byl přijat za profesora na Karlovu universitu. Zastával tam úřad probošta a děkana a zasloužil se svými přednáškami o poznání antických autorů. Zemřel r. 1606 po těžké nemoci úplně opuštěn; účast na jeho pohřbu však byla hojná, protože byly ještě v živé paměti jeho zásluhy o universitu i literaturu.

Zimní idyla (elegické distichon).

Meditace nad smrtí jinocha (elegické distichon):

str. 163 *požít ausonská slova*: latinská. Ausonové, původní obyvatelstvo ve střední Itálii. — 163 *vy Charitě, velebný Foibe*: bohyně mládeí a půvabu, zvané podle latiny Grácie.

GEORGUS CAROLIDES totam fere vitam in Bohemiae metropoli egit, qua re ab aliis humanioris aevi scriptoribus differebat, quos aut victus quaerendi necessitas aut studium peregrinandi diversis locis detinuit. Hic igitur Praga anno 1569 natus in eadem urbe pueritiam primis litterarum initiis excoluit, adolescentiam liberalibus artibus informavit, iuvenilem aetatem in studio laudis et gloriae exercuit et litterato otio oblectavit. Cum claris natalibus, titulo a Carlsperga, qui nobilitatem signabat, gradu magistri, laurea poetica conspicuus esset, ab omnibus non mediocri honore colebatur. Et quia ingenium haud vulgare accedebat, poetam facile primum fuisse dixeris. Sed quoniam ob divitias privato ei vivere licuit, a scholis, quibus per brevissimum tempus praefuerat, remotus poetarum principatum Ioanni Campano concedere coactus est, qui ob id ipsum plurimum in litteris valebat, quod non, sicut Carolides, intra parietes domesticos gloriam aluit, sed cum scholis, quae tunc litterarum erant nutrices, frequens habebat commercium. Multis itaque expectationibus destitutus Carolides anno 1612 immaturo rebus humanis exemptus est. Plurima scripta reliquit, quorum pleraque epigrammatis aliisque carminibus brevibus constant.

Elegia de memorabili exundatione Wltavae aliorumque Bohemiae fluviorum anno 1598. (MUS 49 B 17, adl. 45, f. A1v, A2r).

Urbs et rus (ex opere: E. Westoniae Parthenicon III., UK 52 G 13, adl. 8, f. D5r) 9 cultum] cultu.

Epitaphium, quod ipse mihi memor humanae fragilitatis . . . forti animo confeci (ex eodem opere) 62 decipiare] decipiate.

JIRÍ CAROLIDES prožil téměř celý život v české metropoli, čímž se liší od většiny

tehdejších humanistů, které vedlo povolání nebo záliba v cestách k časté změně pobytu. Carolides, narozený v Praze r. 1569, získal zde základní i vyšší vzdělání a v tomto měste se také zúčastnil veřejné činnosti i literárního života. Pro původ z vážené rodiny, hodnost mistra, šlechtický titul z Karlšperka a vavřín udělený za básnickou činnost se řešil všeobecně úctě. Tato vyznamenání byla u Carolida podmněna skutečným nadáním, takže je možno zařadit ho mezi přední básníky té doby. Poněvadž byl hmotně zajištěn, mohl poměrně brzy odejít ze školské služby a žít jako soukromník. Nedostatek spojení se školami, které tehdy byly zároveň středisky literární činnosti, měl však negativní vliv na jeho další literární vývoj. Carolides byl nucen ustoupit Campanovi, který si získal vůdčí postavení mezi básníky právě proto, že byl spojen četnými svazky s latinskými školami a universitou. Za této situace se Carolides dožil na sklonku života mnoha zklamání. Zemřel předčasně r. 1612. Zanechal mnoho knih, v nichž převažují epigramy a jiné krátké básně.

Elegie o povodni (elegické distichon).

Město a venkov (falecký hendekasyllabus).

Na konci poui životem (elegické distichon, falecký hendekasyllabus).

LAURENTIUS BENEDICTUS a Slovaci circa annum 1555 oriundus se ipsum Nudozerinum appellabat ex nomine pagi, in quo primam lucem aspexit. Ex Iglavina Goltzi schola in alia Moraviae oppida, ut pueris litterarum elementa traderet, profectus mox ipse in suis studiis ulterius progredi concupivit. In universitate Pragensi, quo se receperat, utramque laurum philosophicam, baccalaureatum et magistratum, annis 1597 et 1600 assecutus optima ingenii sui documenta dedit, cum munere professoris et decani fungens scholas haberet doctorumque commentationum sententias litteris mandaret. Nec vero a poesi colenda abhorruit. Anno 1615 mortuus non mediocri luctu collegas affectit, qui ipsius vitam philosophorum more actam necnon merita in academiam et litteras collata bene aestimare sciebant.

Lactus scholae Zatezensis ex obitu eiusdem domini M. Danielis Adami a Velešlavina 1599. Clarissimo domino M. Mathiae Gryllo a Gryllova Laurentius Benedictus S. P. (UK 52 C 13, f. C4v, D1r) 5 memini] nemini.

VAVRINEC BENEDICTUS se narodil kolem roku 1555 ve vsi Nedožery na Slovensku; z tohoto jména je vytvořeno označení původu Nudozerinus, které připojoval ke svému jménu. Po pobytu v Jihlavě, kde se mu dostalo znamenitého

vzdělání u Jáchyma Goltzia, se zdržoval v jiných moravských městech jako učitel, ale brzy se rozhodl pokračovat ve vlastních studiích. Odešel proto na pražskou universitu, kde získal v letech 1597 a 1600 obě universitní hodnosti, bakalářskou a magisterskou, a kde později uplatnil své mimořádné nadání, a to jak v přednáškách, tak ve vědeckých publikacích. Přitom se nestránil ani básnické činnosti. Jeho úmrtí r. 1615 způsobilo velký zármutek v kruzích jeho universitních kolegů, kteří oceňovali jeho zásluhy o vysoké učení i to, že důsledně uplatňoval v životní praxi své filosofické zásady.

Zalozpěv nad skónem M. Daniela Adama z Veleslavina (elegické distichon): str. 171 *nad skónem*: Daniel Adam z Veleslavina (1545—1599), pražský měšťan, humanista, zeť a nástupce Jiřího Melantricha z Aventina, ve vedení proslulé tiskárny významně přispěl k rozvoji literatury a vzdělanosti v 16. století. — 171 *ó Gryllé*: Matyáš Gryllus z Gryllova (1551—1611), původem z Rakovníka, mistr svobodných umění, 1581 děkan filosofické fakulty, autor českého spisu o kometách (1578) a básně O řízení a opatrování božském (1592).

IOANNES CAMPANUS, Vodnianus patria, anno 1572 in lucem editus, e schola Iglavina in academiam Pragensem abiit, in qua utrumque liberalium artium gradum adeptus est. Potissimis Bohemorum scholis moderatus et anno 1603 in coetum professorum Pragensium receptus summus honorum gradus ascendit, cum decani et rectoris officio fungetur. Neque litterarum nomen et gloria his successibus impar erat. Georgium enim Carolidem, poetam laureatum, qui paulum aetate antebat, etiam tum vivum famae celebritate superavit. Cum anno 1620 infelicitate ad Pragam pugnatum esset, Romanam fidem invitatus accepit, quod spe universitatis servandae fecisse traditur. Hoc postquam frustra fuisse vidit, omni spe deiectus et ad ultimum etiam morbo correptus paucis tantum mensibus academiae oppressae superfuit. Cum in omni genere poesis tantum magna cum laude floreret, carminibus tam men sacris maximam apud aequales gloriam promeruit.

Borivogius, nominis huius I., dux Bohem. XII., Veneslaus I. martyr, dux Bohem. XV., Carolus imperator, e. n. IV., rex Bohemorum IX. (ex opere: Cechias sive Bohemia Heneta, ducum et regum, qui veterum Boiorum sedes ab Henetis occupatas tenuerunt Bohemisque prae fuerunt ac profuerunt, *σχιζήματα* complexa, studio M. Iohannis Campani... anno salutis 1616, UK 52 F 52, f. B3r, B4r, B6r-B7r, F1r-F2v).

Otomanus, primus Turcarum rex, Batazetes primus, rex quartus (ex opere: Altera Otomanicorum principum descriptio, in qua ipsi res a se gestas *χαράκτες* ποιοῦν recensent, 1597, UK 52 F 47, p. 25—29) 83 Parrhasiae] Parrhasiae, 94 Procrustae] Procrustae.

De exundatione Vulcanae an. 1598, 17. et 18. Aug. (ex opere: Centuriaeb duae Charitum seu epigrammatum ad Moecenates et amicos scriptorum 1600, UK 52 F 47, f. B3r, C1r, C7v, D1v).

Idolatriae species (ex eodem opere).

Brevis est fortuna favoris (ex eodem opere).

In ventrem (ex eodem opere).

Liminis encomium Praege triumvi metropolitae Bobemiae strenae loco inuente anno 1615 missum (UK 50 G 64, adl. 8, f. A8r).

Lagubria in obitum M. Daniëlis Adami a Veleslavina, civis patrii et architypographi Pragensis 1599 (MUS 49 C 6, adl. 18, f. C3rv).

Anni supra sesquimillesimum C. primi brevis descriptio 1602 (UK 52 G 8, adl. 9)

184 invictum] in victum.

Amabili, scitulo et perrara ingenii indole praedito puero Veneslao Iuniori Magerle a Sobiessek, nobiliss. et clariss. dh. Veneslai Magerle a Sobiessek, S. C. M. a servitiis et defensoris Academiae Pragensis meritiis. unico ideoque carissimo filio... mature extincto cognati amici et clientes scripserunt. Praege MDCXII. (UK 52 C 14, adl. 29, f. A2v).

Parentalia Annulae, puellulae blandulae, filiulae clarissimi et doctissimi viri domini, Academiae Pragensis professoris Iohannis Campani Vodniani, ... quae vitae nondum annum

egressa, horis matutinis 10. Septembris vivere desit anno salvatoris MDCXIX. (MUS

49 C 14, adl. 5, f. Alv) 11 quas] quos.

JAN CAMPANUS se narodil r. 1572 ve Vodňanech. Z jihlavské školy odešel na pražskou universitu, kde se stal bakalářem i mistrem svobodných umění. Spravoval významné české školy a r. 1603 byl přijat mezi profesory pražské university. Na této akademické dráze dosáhl nejvyšších hodností — zastával úřad děkana i rektora. Stejně významné postavení získal i v oblasti literatury. Ještě za života Jiřího Carolida, který byl o něco starší a získal titul poeta laureatus, byl obecně uznáván za nejvýznamnějšího latinského básníka v českých zemích. Po bělohorské bitvě se rozhodl přijmout katolickou víru. Učinil tak patrně jen proto, že chtěl přispět ke zmírnění očekávaných opatření vítězné katolické strany proti pražské universitě a jejím profesorům. Poznání marnosti tohoto kroku pro něho znamenalo ztrátu všech nadějí. Za tohoto duševního stavu ho zastihla těžká nemoc, která způsobila, že přežil jen o několik měsíců zánik akademie. Vynikal téměř ve všech literárních oblastech, ale největší slávu získal ve své době pěstováním duchovního básnictví.

Borivoj, svatý Václav, Karel IV. (elegické distichon):

str. 171 *do pekla strhla ji země*: podle pověsti byla kněžna Drahomíra pro bezbožnost pohlcena i se spřežením zemí. — 171 *ucházejím... já Karel*: události ze života Karlova, o nichž se zmiňuje autor: italská výprava Karlova z let 1354, 1355. Založení

university, Nového Města Pražského a Karlštejna r. 1348. Současné založen klášter na Slovanech. R. 1356 byla vydána zlatá bula, r. 1358 dokončen most a založeny vinohrady.

O tureckých vladařích (elegické distichon):

str. 179 *z Tatarska příšel, Otoman*: jinak Osman, sjednotitel Turků, zakladatel turecké říše v letech 1288—1326. — 181 *Zerovil jsem mygdonský kraj*: okolí města Prús, nazvané podle Mygdonů, kteří se sem přestěhovali z Thrákie. — 181 *Průy, to pyšné město*: v maloasijské krajině Bithynii. R. 1326 bylo dobyto Osmanovým synem Orchanem a stalo se prvním sídelním městem tureckých vladařů. — 181 *Baježidem mě nazýval Turek*: Baježid I., turecký sultán v letech 1347—1403. Zabezpečil si vládu zavražděním svého bratra, za což měl sestru bulharského vládyce Štěpána. Byl poražen mongolským Tamerlánem, který dal popravit jeho syna a samého sultána zajal a podle pověsti věznil v kleci. — 181 *drže mi usmrtil otce* — sultán Murád I. padl 15. června 1389 na Kosově poli. — 181 *město Nikeopolis... mi dává*: město v Akarnánii, vybudované císařem Augustem na paměť vítězství u Aktia r. 31 př. n. l. — 183 *Dávny Ovidie, jenž bydlel jsi*: P. Ovidius Naso (43 př. n. l. — 18 n. l.), římský básník vypovězený z Říma do Tomu u Černého moře. — 183 *s Prokerstem, ukrutným rečem*: mytický lupič v Atice, přepadávající pocestné. Pověstné bylo Prokrustovo lože, na němž mučil své oběti. Usmrtil ho athénský hrdina Théséus.

O povodni na Vltavě 17. a 18. srpna roku 1598 (elegické distichon):

Podoby mollařství (falecký hendekasyllabus):

Přízeň má krátké trvání (elegické distichon):

Trápení se žaludkem (elegické distichon):

Praba (elegické distichon):

str. 185 *budu trojitým obrem*: míněn obr Géryonés, který podle tradice žil na ostrově Erythci v Okeánu. — 185 *Múzy i nelebná Themis*: dcera Urana a Gaie, bohyně spravedlnosti a pořádku.

Žalozpěv nad smrtí Daniela Adama z Velešlavína (elegické distichon):

str. 185 *Výrván je Daniel živijn*: o něm viz poznámku na str. 306.

Památe Tychona de Brabe (elegické distichon):

str. 187 *Také již Tychó de Brabe*: dánský astronom a spisovatel (1546—1601), pochovaný v Praze v Týně. — 187 *Nojím se Herkulém stal*: Herkules-Hérakles, nejslavnější řecký hrdina, nesl na svých plecích nebeskou klenbu místo boha Atlanta. — 187 *do proudů lethejských vod*: Léthé, teka zapomenutí v podsvětí. V jejich proudech zanikala památka všeho lidského.

Nad smrtí chlapce Václava Magerle ze Sobíšku (elegické distichon):

Řeč mrtvé dcerušky (elegické distichon):

str. 189 *Za svou drahou sestrou*: Campanovy dcery Ludmila a Anna, zrozené z druhé manželky Ludmily Revirové, zemřely r. 1619. Synové Jan a Tomáš přežili otce. — 189 *kdy Písek bědoval*: město bylo dobyto při vyjednávání o vzdání dne 30. 9.

1620. Valoni slezli nechráněné a pobořené městské hradby, vnikli do města a vyvražďili obyvatelstvo.

PAULUS A GISBICE a primis cunabulis, quae in Bohemorum metropoli anno 1581 stererant, diligenter educatus celeberrimas Bohemorum, Germanorum, Bavarum scholas adiit, summorum litterati orbis virorum amicitias sibi comparavit, coronam poëticam ne optimis quidem vatibus concessam duodevicesimum annum agens a comite Palatino accepit. Quae omnia intra brevissimum temporis spatium assecutus non excurrere, sed potius evolare videbatur. His successibus, cum nimius ingenii sui amator esset, in superbiam elatus professores academiae Pragensis, qui quondam cursum eius prosperum utilibus monitis accelerarant, acerbis versuum facetiis irridere non erubuit. Sed sicut omnia, quibus adolescentia et juvenilis aetas ornatur, spe celerius acquisivit, sic praeter omnium opinionem vitam finivit, cum in domo sponsae suae, quae ipsius ingenium ad carmina condenda moverat, anno 1607 aemuli, ut videtur, mucrone est transfusus.

Ad Pannulam (ex opere: Schediasmatum farrago nova DMIC, UK 52 G 7, f. B8r, D1v, D8v, E1r, E8r, F2rv, F4r, F6v, F7r) carmen I. perditur | perdit.

Epicedia in exsequias honestissimae et optimaе foeminae Elisabethae, nob. et praestantissimae viri dñi. Venceslai Litomericky a Gisbice, illustriss. ordinum Bohemiae ad contributiones publicas notarii, coningis suavissimae, pie in Domino mense Sextili die III. anno Christi 1606 vita defunctae. Prage 1606 (MUS 49 C 15, adl. 24, f. A3rv).

PAVEL z JIZBICE, narozený r. 1581 v Praze, dostal pečlivé vzdělání, navštěvoval přední české, německé a nizozemské školy, získal si za přítele významné evropské učence a ve stáří 18 let obdržel v Praze za básnickou činnost vavřínový věnec, kterého se mnozí jiní uznávaní básníci nedočkali ani v pokročilém věku. Tento neobyčejně rychlý vzestup vedl u Jizbického, který si příliš zakládal na svém nadání, k tomu, že přezíral profesory pražské university, své někdejší učitele, a vysmíval se jim v satirických verších. Stejně překvapení jako Jizbického úspěchy a pocity způsobila i jeho nenadálá smrt r. 1607; byl zabit v domě své snoubenky, kterou oslavil v básních, a to patrně svým sokem v lásce.

Panence (elegické distichon, alkajská strofa):

str. 191 *opřádl... čarami dardanskými*: nazvány podle Dardana, praotce trojského královského rodu — trojský, orientální. — 191 *thesalské byly kdo dal*: Thesalové, kmen v severním Řecku, měli pověst kouzelníků. — 191 *má batavská zem*: Nizozemí.

mí. — 195 *neřekaná parádjí miramor*: na ostrově Paru v Egejském moři se těžil pověstný bílý mramor. — 195 *V eněse s Minervou, božská Juno*: tyto tři bohyně soupeřily o jablko určené nejkrásnější z nich, spor měl rozhodnout pastýř Paris.
Na smrt paní Alžběty (jambický hexametr).

IOHANNES IUNIOR JAROMIERSKÝ post iacta bonarum artium in schola Gorlicensi fundamenta in diversis oppidis Bohemorum Latinae et Graecae linguae studebat, quibus bene eruditus et nomen in universitate Pragensi professus assiduis lucubrationibus impetravit, ut anno 1605 baccalaureus renuntiaretur. Octo demum annis post magistri insignia obtinuit. Antequam baccalaureus creatus est, pueros in ludis Latinis docere coepit. Rector deinde scholarum constitutus, mox praceptor nobilium puerorum factus, denique in civium numerum Czaslaviae, ubi lucem aspexerat, relatus, tandem anno 1612 sacris initiatus in agro Czaslavino sacerdotis munere fungebatur. Ne ultra quinquennium rebus divinis operam daret, morte impeditus est. Libri ab ipso editi carminibus plerumque brevibus constant. Neque omnes dignos esse dixerim, qui iterum in manus sumantur.

Ad Moecenates (ex opere: *Ομιώνων* primatum in urbe Gitschina ad Cydlinam... Id. Iul. anni 1605 faustis auspiciis instaurata et a Iohanne Jaromiersky Czaši celebrata, MUS 49 E 16, adl. 25, f. C8v).

Homo, Votum pro parentibus, De mēpvo, Mors (ex opere: *Δοξίξ* epigrammatum, UK 52 G 10, adl. 7, f. D4rv, D7v, D9rv, D11r).

JAN MLADŠÍ JAROMĚŘSKÝ získal základy humanitního vzdělání na zhořeleckém gymnasiu. Pak navštěvoval školy v různých českých městech, aby se zdokonalil v latině a řečtině. Na pražské universitě se stal r. 1605 bakalářem, r. 1613 mistrem. Ještě před dosažením bakalářství začal učit na latinských školách. Brzy potom mu byla svěřována i jejich správa. Později se uvádí jako pedagog ve šlechtických rodinách. Stal se měšťanem ve svém rodišti Časlavi a r. 1612 dosáhl kněžského svěcení. V této hodnosti působil na Časlavsku až do smrti, která ho zastihla asi před rokem 1617. Sbírký básní, které vydal, se skládají většinou z krátkých skladeb, z nichž některé lze označit za podprůměrné.

Výzva k mecenáším (elegické distichon).
Člověče, Proba za rodiče, O sobě samém, Smrt (elegické distichon).

VENCESLAUS RIPA, ortus anno 1579 Stancovicii, qui pagus est in agro Zatecensi, bonis magistris se in disciplinam tradidit minorique laurae anno 1601 in universitate Pragensi acceptae maiorem septem annis post in eadem academia adiunxit. Optimis doctrinis perpolitus multis adolescentibus suae curae creditis viam ad litteras et artes feliciter monstravit soloque, in quo procreatus est, plurimum proprio labore et diligentia profuit, cum scholam Zatecensem, cui praerat, iam ipsam per se satis illustrem novis disputationibus introductis ulterius provehere perrexit. Quae omnia peste anno 1611 grassante ad nihilum redacta sunt. Quare cum omnem laboris sui fructum tamquam uno icru concidisse vidisset, Zatecio in aliud oppidum profectus in sacerdotum numerum referri concupivit, sacris tamen in summa pueritia operantem iniqua Parca anno 1616 ab aris revocavit. In scribendo quoque omne fere ingenium et industriam ad Zatecii gloriam laudemque celebrandam contulit effectique, ut disputationes, quas in schola Zatecensi instituerat, arte typographica vulgatae omnibus innotescerent.

Luceo seu principatus urbis Zatae, in quo res gestae cum ducibus suis ab origine ipsius usque ordine historico ex variis rerum Bobaemicarum scriptoribus selectae, elegis per libros III. digestis describuntur, Praeae 1605 (UK 50 G 8, adl. 1, f. B1rv, B2r).

Ad Elisabetham Westonium, nobilem poetriam (ex opere: E. Westonia: Parthenicon libri III. UK 52 G 13, adl. 51, f. D7v, D8r).

VÁCLAV RIPA, původem ze Staňkovic u Žatece, dosáhl dobrého vzdělání a k bakalářské hodnosti, získané na pražské universitě r. 1601, připojil o sedm let později titul mistra, který mu udělilo totéž vysoké učení. Vyučoval s úspěchem na partikulárních školách, přičemž se nejvíce zasloužil právě o svůj rodný kraj tím, že usiloval o další povznesení již dříve prosulé žatecké školy rozšířením disputací. Za morové epidemie r. 1611 však tato škola téměř zanikla. Když Ripa viděl, jak náhle vzaly za své výsledky jeho práce, odešel ze Žatece a rozhodl se pro kněžskou dráhu, ale zakusil v tomto povolání mnoho bídy. Zemřel r. 1616. Nejen své pedagogické úsilí, nýbrž i svou literární činnost zaměřil k tomu, aby oslavil město Žatec a aby zpřístupnil veřejnosti obsah disputací konaných na tamní škole.

O zhaložení města Žatece (elegické distichon).

Urozené básně Alžběty Westonii (elegické distichon):

str. 205 *Proslulý Scaliger tvrdí*: Julius Caesar Scaliger (1484—1558), italský klasický filolog a lékař, vynikající znalec antických literatur. — 205 *v době. Když Domitianus*: Titus Flavius Domitianus, syn císaře Vespasiana, římský císař v letech 81—96. — 205 *ausonské satiry rovník*: Ausonové, staroitalský kmen ve střední a jižní Itálii. U básníků ausonský = latinský — 205 *z rodiny Sulpiciovy*: Sulpicia, římská básnířka v době císaře Domitiana. — 205 *s desátou Mázou, Sapphou*: Sappfo, řecká básnířka z ostrova Lesbos na rozhraní 7. a 6. st. př. n. l.